

PISTORIUS & OLŠANSKÁ

TRUBAČI A TRUBADŮŘI

**VLADIMÍR PISTORIUS
A JOSEF VLČEK**

ŽÁNROVÉ OBRÁZKY

**PISTORIUS & OLŠANSKÁ
PŘÍBRAM 2022**

© Vladimír Pistorius, 1973, 2022

© Josef Vlček, 1973, 2022

ISBN 978-80-7579-162-7 (PDF)

Motto:

Máš-li dlouhý vlas, nechod' mezi nás.

*(propagační slogan nové estetické normy
Československé televize)*

Asi si nechám narůst dlouhý vlasy,
abych mezi ty blbce nemusel chodit.

(nápis na téru – Praha)

I.

Uvnitř Prahy skryl se v sadech
tichý dům na Vinohradech.

Rádi se tu svazáci
scházejí po práci.

Sesednou se v malém sálku,
upíjejí minerálku

či při džbánku kofoly
přidělují úkoly.

Předsedá jim Zinajda,
cudná je a nepajdá,

tváře svěží jako vdolky,
rudé rety komsomolky,

obléká se se vkusem
toto děvče s předkusem.

Pevnou rukou schůzi řídí:
komunistka každou pídí

(na tom už nic nezmění,
že jí chybí školení,

protože má něco více:
prosté srdce, zdravé plíce

a mladické nadšení,
k čemu tedy školení?).

Program je dnes nabitý:
výročí je s husity,

plánují se brigády,
oslavy Dne armády,

hodnotí se loňský rok,
to by bylo mnoho slok.

V závěrečné diskuzi
zamyslí se soudruzi

nad problémy současnosti,
jak kdo plní povinnosti.

O slovo se přihlásil
komsomolec Nehasil.

Tvář jak panna, mužný vzrůst,
černobrvý. Z jeho úst

ozývá se kritika
na svazáka Petříka:

— *Pavle, třebaš přítel můj,
povinnost mám říct ti FUJ!*

*Neplatíš už příspěvky,
všechno vrážíš do děvky,*

*do té Anči od Sudu.
Necítíš tu ostudu,*

*kterou děláš kolektivu?!
A že svoji bujnou hřívou*

*ostříháš si, slíbilš nám.
Hanba, hanba, povídám.*

— *Pravdu mluvíš, Maxime.
Ne, nejsem v tom nevinně,*

takhle Petřík všem se líbí,
— *musím přiznat svoje chyby.*

*Důvěřujte však v mou změnu:
Zamiloval jsem si ženu:*

*dívku skutků,
bez předsudků,*

*plnou citu,
jasu, svitu,*

*s tváří luny,
která umí*

*tvrdou pěstí
přinést štěstí.*

*I když se to třeba nezdá,
na mém nebi vzešla hvězda*

*a ta hvězda doslova
září jak ta říjnová...*

*Připouštím, že trochu méně,
jí neubírá to však v ceně.*

*Tisíc láter do čepice!
Zino, tys ta vlasatice.*

*Na jedno bych přísahal:
Čím pro každého Kapitál,*

*tím pro mne jsi. Co říci více?!
Už mlčím. Hořím jako svíce.*

Po Petříkově proslovu
hlásí se zas ke slovu

(v očích zákal,
v srdci zápal)

komsomolec Nehasil.
Ovládá se ze všech sil:

*— Pavle, třebaš přítel můj,
podruhé dnes volám FUJ!*

*Dej pryč ruce od Ziny,
od té holky nevinný,*

*od mé milé předsedkyně!
Těžko se mi mluví plynně!*

*Poslouchejte, povídám:
jeden svazák (snad ho znám),*

*ve všem prvý,
černobrvý,*

*vůči ní též cítí cosi.
Dlouho už ji v srdci nosí.*

Maxim přestal. K zemi klopi
svoje oči lidoopí.

Všimněte si bez legrace:
to je ale situace!

Zina, i když jako žena
vyznáním je potěšena,

radši by se neviděla,
a že je to dívka smělá!

Oba nechce, ač jsou milí,
lidé by ji pomluvili.

Jak to řešit, trápí ji.
Po svazácké linii?

V tom ji ale ohromí:
jde přec o mé soukromí...

— *Co jste na mne jako vosy?!*
Les se srpem nepokosí,

i časem se léčí chorý.
Je však třeba řešit spory,

přišly nové směrnice
potlačovat různice

už v zárodku. Tak napadlo mne,
že nejen my tři v tomto domě

řešíme své problémy.
Bez kolektivu bezcenný

*je každý z našich životů.
Tož ustanovím porotu,*

*ať podle vůle svobodné
se sama za mne rozhodne.*

*A podle svého přesvědčení
podpoříme soutěžení:*

*vypíšem soutěž o cenu
a tomu půjdu za ženu,*

*kdo nejlíp ze všech obstojí
v trubadúřském souboji.*

*Píseň složí každý z vás,
témata se dozví včas.*

*Sejdeme se za týden
v podloubí před Rubínem.*

*Přineste si do boje
své hudební nástroje,*

*trubku nebo vábničku,
doprovodte písničku!*

II.

Týden minul. Po práci
sešli se zas svazáci,

sešli se dnes při vínu
v mládežnickém Rubínu.

Pojďme dolů po schodišti...
Copak to tam kvílí, piští?

Nehasil už přes hodinu
píská hned na okarínu,

hned zas ladí bubínek,
co mu koupil tatínek.

Ani Petřík nezahálí:
před sebou si klavír valí,

aby přitáh ještě včas
středně velký kontrabas.

— *Soudruzi, jsem v prdeli,
zapomněl jsem činely!*

křičí Maxim hanbou rudý
a v podpaží svírá dudy.

Vyřázejí notný kvil,
vždyť je svírá ze všech sil.

Pohled se mu zalil krví:
— *Že bych dneska nebyl prvý?!*
Já vždy prvý, černobrvý?!

Úvaha je přerušena:
vchází Zina – vchází žena.

Žena? Dívka! Těžký cop,
žlutý jako ptačí zob,

tváře snědé jako Golem,
zkrášlila se dermakolem,

zmazala se docela:
Hrome! Celá Angela!

Představení začít může:
veplul vánek, vešla růže.

Opona se rozevívá:
díрка, škvírka, škvíra, díra

a v ní Petřík v chodském kroji.
Tváře v ohni, čelo v znoji,

po boku mu stojí dnes
džez a velký černý pes.

V ruce čakan, v druhé májku,
vlčák v zubech balalajku.

To že je pes? Tlapy sloní,
na ocase zvon mu zvoní,

s Petříkem se uklání.
Začíná se utkání.

Zaduněla rána. Gong.
— *Milá Zino, tento song*

*zazpíváme na tvé téma:
první hlas já, druhý fena,*

*zbylé hlasy, jichž je víc,
hraničáři z Domažlic.*

Na ta slova v krátké chvíli
na scénu se přirýtily

dva soubory písňě, slova
hraničářů z Postřekova.

Petřík začal píseň v dur.
Před tím snědl romadúr,

nedýchají první řady:
poslouchají verše rády.

Kupodivu ve svém zmatku
začal rovnou od začátku:

III. KONEC NARUŠITELE SYROVÁTKY

Metelice, hou a hou,
vládne dneska Šumavou.

Pohraničník Farkaš, Róma,
raději by seděl doma.

Každý dávno měl by dosti,
on však plní povinnosti

s nadšením a ze všech sil,
jak mu to stát uložil.

Když se zeptáš, poví ti:
— *Vlast svú strežím, do riti.*

Únavou už skoro klesá,
prohledává prostor lesa.

Náhle pohled do příkopu:
— *Jebem mat! Ved' vidím stopu!*

A už spěchá do houští,
prst má při tom na spoušti.

Jako chrt se stopou žene
přes polomy vyvrácené.

Než bys slíbal s retů růž,
objeví se před ním muž.

— *Počívajte, do ritě,
čo tu, strýko, robíte.*

*Kurva, súdruh, čo tu chcete,
ved' nám celkom omrzneť!*

— *Vyšel jsem si do přírody
na borůvky, na jahody,*

*poslechl jsem macechu,
vyšťvala mne z pelechu.*

Průhledná je tahle past.
Cikána a někdo zmást?

— *Šiješ na mňa, kokot, pytel.
Ja viem, čo si: narušiteľ!*

Přestože byl ostražitý,
probudil se Farkaš zbitý.

Po dechu jen zalapal:
— *Sviňa, vzala samopal!*

Zatím špión, jehož jméno
navždy budiž zatraceno,

jehož jméno Syrovátka
proklíná i vlastní matka,

nabral znovu správný směr:
přes hory do NSR.

Třebaže své kroky natáh,
Farkaš je mu znovu v patách.

Pomáhá mu každý keř,
každý ptáček, každá zvěř,

za ním jeho čepici
nesou čtyři králíci.

Špión však též nelení,
prodírá se zelení,

prodírá se přes závěje...
Nejlépe se ale směje,

kdo se směje naposled.
A tak i když bídný zvěd

je už skoro u hranice,
neuteče republice.

Už chtěl vzkřiknout: Čechy, vale!
Vtom však přišla nenadále

rána! Málem zlomil krk
o poslední český smrk.

Větve nejsou vysoko,
přišel bídák o oko.

Oko visí na suku,
dělá na něj ku-ku-ku.

Hned však ale přišel k sobě,
dál se plazí ve své zlobě.

Brzy už se skončí zpěv:
není každý Meresjev,

a tak bez výstřelu vkrátku
chytil Farkaš Syrovátku.

Na nebi je první hvězda.
Podlý agent se však nevzdá.

Usmívá se prohnanež,
vojákovi do dlaně

zelenou cpe bankovku.
Farkaš myslí na stovku:

— *Ked' to tedy musí byť,
rád sa nechám uplatiť.*

— *To rád slyším, chlapečku,
Kup si za to dēvečku
nebo mísu syrečků,*

*nebo bečku vína!
Nejsem žádnéj špína...*

Teď se Farkaš zamyslíl:
— *Čo by som to urobil?*

*Ved' má mamka s tetkou Annou
zohrievali partizanov.*

*Len si, somár, vyliž riť!
Něněchám sa podplatiť.*

Dokončím svou píseň zkrátka:
jednooký Syrovátka

pátý rok už na Pankráci
věnuje se lehčí práci.

IV.

Zní poslední akordy,
psu se kouří od mordy,

naposledy vrzla basa.
To je krása, to je krása!

U šatny je velký spěch:
s hanbou prchá Ringo Čech.

Maxim prská: láry fáry!
Nad Zinou se sráží páry,

ve vzduchu je cítit změna:
barví rudě jako fena.

Představení přerušili.
Zinu zatím uklidnili,

kopli do ní whisky s brómem,
ještě druhou, třetí, honem,

vždyť už sál se zatemňuje,
Maximovi aplauduje.

Je to také podívaná:
jeho tučná, rudá tlama,

malá, v sádle skrytá očka,
ocas býčka jednorožka,

Zino, Zino, to je věno!
To vše v barvách vyvedeno.

Dech se újí zmámený:
Maxim and The Plameny

už v nejbližším okamžiku
začnou válet pop muziku:

V. FESTIVALOVÝ KVÍTEK

Ona byla z Ukrajiny,
on z Pobřeží slonoviny.

Ona znala každou vědu,
on byl králem lidojedů.

Oba měli rádi děti
(v Berlíně už snědl třetí,

moc si na nich pochutnal,
líbí se mu festival).

Potkali se před jeslemi.
Úžasem byl celý němý,

dal by doma za tu krásku
sto koráleků na provázku.

Však i ona, dívka bílá,
po setkání zatoužila,

zachvěly se vlasy zlaté:
má to svaly mourovaté!

A že byla sobota,
zašli spolu na Gotta.

Oba byli mladí, švarní,
sedli si pak do kavárny,

ona pila tonik, vodku,
on si vyzul polobotku,

vytrásal z ní kamínky
spolu s psími hovínky:

— *U nás máme větší: Sloní!*
O rtíky jí sklenka zvoní:

— *Zanech, mourku, marných řečí,
u nás máme ještě větší:*

*u městečka Vorkuta
našli hovno z mamuta.*

*Jako hora velké bylo,
škoda, že se přelomilo,*

*úlomky jsou, žádná lež,
vysoké jak Spasská věž.*

Prázdna sklenka od vína,
zavírací hodina.

V objetí až praští kosti
jdou vstříc šťastné budoucnosti,

naplnění láskou k sobě
parkem kráčí v noční době.

— *Mourku, prázdná lavička,*
vrkla ruská hrdlička.

Podíval se oddaně:
— *Budeš dobrá snídaně.*

Jako ptáče tíkla v bolu:
— *Cožpak nejsi v Komsomolu?*

— *Na ten se ti vyseru!*
Hlavně, že se nažeru!

A hned v dalším okamžiku
zakouzl se do malíku...

avšak běda! To si dal!
Čtyři zuby vylámal.

Vyděšeně poulí zrak:
— *Copak je to za zázrak?*

Čím to, že jsi takhle tvrdá?
Ona před ním stojí hrdá:

— *V Komsomolu, ty můj milý,
celičkou mě zocelili,*

*zakalili maličko.
Ztvrdla jsem jak vajíčko.*

*Ze železa jsem teď panna
Made in Russia – chromovaná!*

Rosa padá polehoučku.
— *Tak se přeci nezlob, broučku,*

černoušek si šeptá s kráskou,
— *chtěl jsem tě sníst, ale láskou!*

*Mnohémus mne, moje milá,
za ten večer naučila,*

*na mou duši, jsem si jist,
Lenina že budu čist*

*a svůj pobyt německý
zaplikuji vědecky:*

*Doma, tam kde lidi jíme,
Komsomol si založíme,*

*za pár let tak celý kmen
vyztužíme železem.*

*Silná bude naše zem
před sousedským nájezdem.*

*Ode dneška budu vždycky
myslet jen dialekticky!*

VI.

Doduněly Plameny.
Maxim, býček plemenný,

z posledních svých sil se vzpíná.
A co o tom soudí Zina?

Ňadra se jí prudce dmou
jak stížena rozedmou,

je teď také dýchavičná,
předsedkyně naše sličná,

dotroubil už bombardón,
honem whisky, honem bróm.

Pavel! Maxim! Hurá! Sláva!
vybuchuje v sále vřava

a nade vším šťastně hýká
hlas Juraje Varholíka:

— *Díky, orli! To jsou mozky!*
Básníte jak Majakovský!

*Vaši prudké smřšti slov
záviděl by Chlebnikov!*

Porota už přichází,
důvěra ji provází.

Usedají kolem stolu
jako dvanáct apoštolů,

hned se také chápe slova
předsedkyně Balašová.

Marně hledáš ženské formy,
estetické nové normy

zosobňuje tato kráska:
erotika, sex a láska!

Okouzlení v sále vzrůstá,
promluvila, zlatoústá:

*— Soudružky, vás v dnešní svátek
zdravím jménem českých matek.*

*Hlídala jsem dneska venku,
jestli máte podprsenku:*

*brdostí jsem naplněna,
je zde samá cudná žena!*

*Ale konec zábavy.
Jistě jste už zvědaví,*

*koho více soud náš cení.
Slyšte tedy usnesení:*

*Lepší z obou prací byla
píseň z pera Nehasila...*

Nehasil se k Zině řítí:
— *Už je moje tohle kvítí!*

Konečně se tedy dočká,
bude jeho tahle kočka,

andělské mu pění kůry.
V tom však ale slyší shůry:

— *Stůj, soudruhu Nehasile,
neruš vážnost této chvíle!*

*Od srdce jsi píseň pěl,
určitěs ji lepší měl.*

*Tvůj sok má však, není divu,
v růstu větší perspektivu.*

*Odpovědnost veliká!
Zvolili jsme Petříka.*

*Pod vedením naší Ziny
bude soudruh brzy jiný.*

Stovka dlaní potlesk tluče,
už si padli do náruče.

VII.

Svatba byla brzy poté.
Nevěsta je v rudém froté,

zlatá hvězda na čele.
Krásná jarní neděle.

Místo kytky srp má v ruce,
zosobněná revoluce.

Petřík krátce zastřižen,
okukován davy žen.

I já na té svatbě byl,
ani jsem se nenapil,

zabimbal jsem na zvonec
Píseň práce nakonec.

Báseň je věnována

přijímacímu řízení
na české střední a vysoké školy

a

Darwinově teorii přirozeného výběru.

Karlštejn, říjen 1972 – Praha, říjen 1973

Poznámky pro nepamětníky

Milena Balašová (*1924) – novinářka, funkcionářka KSČ a ideologická cenzorka. V letech 1972–1980 působila jako náměstkyně normalizačního ředitele Československé televize Jana Zelenky. Podílela se na personálních čistkách v ČST a na cenzuře jejího programu. Na obrazovce se sama také často objevovala s vlastními politickými komentáři. Vedle těchto činností se proslavila kampaní proti dlouhým vlasům (s heslem „Máš-li dlouhý vlas, nechod' mezi nás“) a prosazováním zákazu vstupu žen bez podprsenek do prostor ČST.

Angela Davisová (*1948) – americká marxistická aktivistka, dlouholetá členka Komunistické strany USA. V roce 1970 byla uvězněna pro podezření, že útočníkům z hnutí Black panthers opatřila zbraně použité při přestřelce s policií, při níž zahynuli čtyři lidé, porota ji však v roce 1972 shledala nevinou. Po propuštění na kauci odjela z USA a navštívila řadu zemí Východního bloku. V červnu 1972 navštívila Československo, kde ji komunistický režim využil k masivní protiamerické kampani. Její jméno se stalo metonymickým pojmenováním afroučesu, který byl pro ni typický.

Meresjev – hrdina knihy Borise Polevého *Příběh opravdového člověka*, jehož předlohou byl ruský pilot A. P. Maresjev, sestřelený v boji v březnu 1942. Těžce zraněný se 18 dnů plazil zasněženým lesem přes frontu. Byly mu amputovány obě nohy, ale rychle se naučil ovládat protézy, takže po 16 měsících znovu létal. Na konci války měl na svém kontě 11 sestřelů.

Plameny (zkrácený název souboru Plameny soubor ÚV SSM) – propagandistická hudební skupina, působící v letech 1971–1979. V jeho repertoáru byly též písně angažované a sovětské.

Vedoucím skupiny byl skladatel Jindřich Brabec (autor písně *Modlitba pro Martu*). Skupina byla jednoznačně vnímána jako aktivní součást normalizačního procesu a veřejností přijímána s despektem. Její jméno se objevilo též v písni Jaroslava Hutky *Proč? Proč? Proč?: „A proč mám sbírat kameny? No, táto, řekni proč? Přijedou k nám Plameny. Proto, proto, proto.“*

Rubín – klub mladých na Malostranském náměstí v Praze, který patřil SSM.

X. Světový festival mládeže a studentstva – konal se ve Východním Berlíně v roce 1973 a zúčastnilo se ho 26 000 mládežníků. Šlo o mezinárodní setkání mládeže organizované Světovou federací demokratické mládeže. Tyto festivaly se konaly zhruba jednou za dva roky, převážně v hlavních městech socialistických nebo rozvojových zemí (výjimkou byly Vídeň v roce 1959 a Helsinky v roce 1962). Festivaly byly pravidelně zneužívány jako součást socialistické propagace.

SSM – Socialistický svaz mládeže, sdružující mladé lidi ve věku 15–35 let, fungoval v letech 1970–1989, byl nástupnickou organizací dřívějšího ČSM (Československého svazu mládeže), který zanikl v roce 1968. Členství v SSM bylo často podmínkou přijetí na vysokou školu a kariérního postupu. Počet členů SSM v roce 1971 dosáhl 541 000, v roce 1985 dokonce 1,6 milionu.

Juraj Varholík (*1931) – funkcionář komunistických mládežnických organizací, člen Komunistické strany Slovenska od roku 1954. Od listopadu 1970 předseda ÚV SSM, i když svým věkem tehdy už mezi členy SSM nepatřil.

Trubači po padesáti letech

Když poema *Trubači a trubadúři* před půl stoletím vznikala, bylo jejím autorům kolem jednadvaceti let. V necelých osmnácti prožili pražské jaro, a než se jim přikulila dvacítka, zažili brutální vlnu normalizace. Báseň vznikala v době nekompromisního nastolování režimu, jež tehdejší ideolog KSČ Vasil Bilak později nazval reálným socialismem.

Byla to divná doba, odpuzující humus, ve které se brutalita nové doby křížila s trapností až groteskní. Když člověk neměl chuť emigrovat, jako to udělala spousta kamarádů, musel si najít nějaký způsob, jak s tím tady žít. Se smyslem pro humor to bylo určitě snadnější. Byla tedy poema *Trubači a trubadúři* formou recese, kterou jsme se vyrovnávali s kombinací zla a blbosti, jež nadcházela? Léta jsem to tak vnímal, ale když jsem se k zapomenutému a ztracenému dílku znovu dostal, našel jsem v něm několik vrstev, které jdou za hranice bohapusté studentské legrace.

V době, kdy jsme báseň psali, probíhala těžká mediální masáž v rozhlase a televizi, zaměřená na převýchovu jarem 1968 rozjívené veřejnosti. Znovu začínaly vylézat z děr staré, už zapomenuté obludy s díkci z padesátých let, plnou rusismů. Třeba podplukovník, kterého jsem měl na Filosofické fakultě na vojenskou přípravu, najednou už neříkal „do 24 hodin“, ale „v sutki“.

Zkušené odborníci byli na základě prověrek zbavování svých funkcí a nahrazování osobami konformními, v oblasti kultury často spojenými se zpolitizovanou estetikou padesátých let. Bylo deprimující číst v týdeníku *Nové knihy* články Josefa Jelena, kdy si prý dokonce Demlova žáka, slizce se vecpávajícího do konečnicku Strany. Stejně tak bolela sebeponížení těch, kdo jenom chtěli pokračovat ve své práci. V době *Trubačů a trubadúrů* jsem jako student vypomáhal v Slovanské knihovně a dodnes vzpomínám na trapný pocit, když nám přišel přípis z katedry české literatury: „Nařizují vyřadit jako závadnou knihu Františka Buriánka

Česká literatura 20. století. Podpis: František Buriánek.“ Z pocitu, že se vrací padesátá léta, mrazilo. Takové věci nejlépe léčí smích. Nebo alespoň škleb.

Obskurní Leninský svaz mládeže, který vznikl hned na začátku normalizace, se překvapivě rychle proměňoval v masový Socialistický svaz mládeže, jehož první výhonky se rovněž prezentovaly jako hlas z padesátých let. V té době navíc ve sdělovacích prostředcích probíhala kampaň, která měla podporovat a následně adorovat Světový festival mládeže v Berlíně jako nejvýznamnější akci družby a přátelství mezi národy. Faleš a podlézavost z těch řečí jen tekla.

Odrasovým můstkem pro báseň byl epický žánr poemy, typický pro ruskou literaturu už od dob romantismu. A vlastně ještě z časů lidových bylin dávno předtím. Já i Vladimír jsme dobře znali knihu pohádek *Kráska nesmírná*, dobře zachycující specifický a vypravěčský styl ruského folklóru. Něco podobného jako v pozdějších letech kultovní film *Mrazík*.

Epickou poezii jsem si vyzkoušel už dříve, když jsem napsal pár jiných veršovaných příběhů společně se spolužákem Tomášem Sládkem, ale ty byly – slušně řečeno – jazykově poněkud robustní. Pro ilustraci si vzpomínám jen na malé úryvky z rozsáhlé, pravděpodobně nedochované básně *Adamita Kániš*: „Kánišova řeč je prostá – pěkná stehna, šup tam chvosta“ nebo „Uronila slzí kapku, když jí natrh řitní klapku“. Byl v tom samozřejmě kus doznívající puberty.

Někdy v roce 1971 jsem zjistil, že existuje ještě jeden člověk, s nímž se v hospodě dobře pije pivo a přitom se píšou nějaké ty veselé veršíky. Byl to také spolužák z gymnázia Nad Štolou Vladimír Pistorius. Oba nás zajímala poezie, i když každého z jiného úhlu. Vladimír, pokud si pamatuji, obdivoval respektované básníky předchozích generací, já byl nadšeným příznivcem všeho experimentálního. Budovatelská poezie padesátých let nás ale zajímala nebo spíš bavila oba. Nebyli jsme v tom sami. Pár

set kilometrů od nás v Kolíně nad Rýnem připravoval básník Antonín Brousek antologii budovatelské poezie *Na brigádě*, která pak vyšla u Škvoreckého až v roce 1978.

Jak jsme se k budovatelské poezii dostali my, to je dodnes záhada. Určitou roli v tom nepochybně sehrála střední škola, kde jsme ji ve čtvrtém ročníku probírali. Ani do hloubky, ani zběžně. Částečně nás ovlivnily také soudobé poetické výplody, které se objevovaly v *Rudém právu*, a hodně i amatérské verše v armádních časopisech, které jsem si přinesl z brigády v jedné sběrně.

Mne na poezii padesátých let zajímaly extrémy – verše s folklorním nádechem od lidových básníků, jako byla Marie Kratochvílová (*Kdybych sedm dcerek měla...*), nebo naopak básně Michala Sedloně, jehož *Krmičku vepřů* dodnes považuji za literární vrchol žánru, i když v jeho případě si nejsem jist, zda svou pověstnou báseň nenapsal jako parodii.

Vladimír, tehdy ještě s jeseninovskými kudrnami, zase přinesl do brutální hospodské poetiky úplně nový básnický úhel. Sám píšící v té době pěkné básničky měl cit pro různé rusismy, nekonvenční rýmy a dovedl vystihnout ruskou poetiku se silným folklorním akcentem. Ruské byliny měly hodně společného s mou oblíbenou insitní pseudolidovou budovatelskou poezií, v níž se před očima mladého člověka z přelomu šedesátých a sedmdesátých let prolínalo extatické nadšení nové doby s hloupostí.

Milovali jsme především fázi, které jsme říkali konvalinkismus. Byla to pompézní oslava budování vlasti a bojovná nenávisť vůči americkému imperialismu, jež se mísila s milostnou a přírodní lyrikou, nakopnutou až do oblak poetikou tehdy módního básníka Štěpána Ščipačova v překladu Ladislava Fikara. Namátkou si vzpomínám na Ščipačovovy verše:

Za vsí se modral les. Byl červenec,
obilí zlátko... a těch skřivánků!

Na mezi v rose mladý buďonec
děvčátko bosé líbal v heřmánku.

Reagoval jsem na ně svými jurodivými verši:

S konvalinkou v ruce
ke kolchozu kráčí,
je to kolchoz Revoluce
rosa nohy smáčí.

Právě třecí plochy mezi agitační poezií věcí veřejných (vojáka Buďonného jednotky Rudé armády zastřelí při sexu kozáci) a rá-
doby lidovou milostnou intimitou („děvčátko bosé líbal v heř-
mánku“) byly největší inspirací pro vznik *Trubačů a trubadúrů*.
Teprve za patnáct let poté přišli američtí avantgardisté s teorií, že
největší perverze naší doby je umělecké spojení sexu s politikou.

Nicméně, byla tu i další bezprostřední inspirace pro *Truba-
če a trubadúry*, poema Alexandra Tvardovského *Voják Ťorkin*.
Upozornil mě na ni právě Vladimír. Tvardovskij napsal svoji
rozsáhlou epickou báseň o každodenním hrdinství obyčejných
sovětských vojáků během války. Po válce se ke své poemě vrátil
a napsal pokračování *Ťorkin na onom světě*, v němž přeneseně
líčí svět nepravostí v podsvětí. Dokonce jsme původně uvažovali
o tom, že motto poemy bude na naši inspiraci poukazovat: „Byl
jsem tu. Ťorkin.“

Důležitým prvkem, přinášejícím komický efekt, byly po-
stavy poémy. Na jedné straně tu byla pohádková Nastěnka jak
z *Mrazíka*, o níž mezi sebou soupeřili dva bohatýři, na druhé re-
álné subjekty tehdejší doby, které příběh jen z dálky ilustrovaly
a vytvářely dojem skutečnosti: americká marxistická aktivistka
Angela Davisová, odpudivý normalizační hudební soubor Pla-
meny, předseda SSM a nevystudovaný traktorista Juraj Varho-
lík, bigotní náměstkyně ředitele televize Milena Balašová.

Trubači nebyli naší první poemou. Rok před ní jsme si vyzkoušeli poetiku „agitačního sexu“ v o něco kratší poemě *Vášeň rubače Havleny*, inspirované mediálním balastem kolem normalizačních voleb, jež se konaly v roce 1971. Tak jako později *Trubači*, vznikala už i ona při třech až pěti pivech v pozdních hodinách v bufetu Na Špejchaře, přesně tam, kde se zhruba ve stejné době zrodilo i zlidovělé Mišíkovo a Wünschovo *Špejchar blues*. Byl to příběh o nadrženém horníkovi, kterému se ve snu volební lístek proměnil ve svůdnou ženu, s níž obcuje, čímž přitakává správnému kurzu revitalizované Komunistické strany Československa.

Bohužel, *Vášeň rubače Havleny* se pravděpodobně nedochovala.

Trubači a trubadúři se brzy po dokončení rozletěli do světa. Nevím, kolik opisů vzniklo. Jen se mi tu a tam doneslo, že je někdo někde četl v hospodě nebo recitoval na mejdanu. Dokonce prý až v Bratislavě. Mám k nim ale jednu rozkošnou historku přímo z Prahy. Můj kamarád z dejvické hospody U Svatého půjčil průklep naší poemky své dívce, dceři tehdejšího ředitele hotelu Internacionál. Táta ji u ní našel, děsně se rozčlílil a dal jí pár facků za to, že čte, nebo dokonce rozšiřuje verše disidenta Pavla Kohouta. Otec zamkl zabavený opis do svého sejfu. Ale nějak se mezi zaměstnanci proslechlo, že v sejfu ukrývá zakázanou literaturu, a tak poemu nakonec v noci před oběma milenci, které povolal do své kanceláře, spálil.

Pak se mi naše poema na dlouhá léta ztratila z očí.

Josef Vlček

**VLADIMÍR PISTORIUS A JOSEF VLČEK
TRUBAČI A TRUBADŮŘI**

TYPOGRAFII A OBÁLKU NAVRHL
A PÍSMEM GARAMOND VYSADIL PAVEL CINDR.
KOREKTURU PROVEDL STANISLAV WIMMER.
V ROCE 2022 VYDALO
NAKLADATELSTVÍ PISTORIUS & OLŠANSKÁ,
PRAŽSKÁ 128, 261 01, PŘÍBRAM,
PRO SVÉ PŘÁTELE A PŘÁTELE OBOU AUTORŮ
JAKO NEPRODEJNÝ NOVOROČNÍ TISK.
VYDÁNÍ PRVNÍ.

ISBN 978-80-7579-162-7 (PDF)